

VERWOEDE VERZAMELAARS

PELT
Roel Damiaans

Bart Verhaeren glundert als we zijn woonkamer binnenkomen. Overal waar we kijken glimt en blinkt het. “In alles wat ik doe ben ik een perfectionist”, zegt de Peltenaar. En wat verzamelt zo iemand? “Antieke microscopen, spectroscopen of dradentellers. Optische meetinstrumenten om dingen tot in de perfectie te kunnen meten”, lacht hij. Verhaeren werd in het verleden al meermaals gebeten door de verzamel-microbe. “Ik heb lange tijd fanatiek strips verzameld, maar op een gegeven moment heb ik ze allemaal verkocht. Ik heb me een tijdlang beziggehouden met zeldzame planten, maar ook daarmee ben ik gestopt toen ze mijn Japanse bloemen uit mijn voortuin kwamen roven. Nu beperk ik me tot deze meetinstrumenten.”

Mineralen

“Ik ben er eigenlijk heel toevallig ingeroeld”, zegt hij. “Zo’n 15 jaar geleden ging ik met mijn dochter naar het kleine lokale museum De Roosen. Eén hoekje van het museum was ingericht in het thema ‘fluorescentie van mineralen’. Dat sprak mijn dochter erg aan, maar zoals dat vaak gaat: de vader steunt zijn kind in een hobby en uiteindelijk doet hij alleen verder. Ik kwam in contact met de Mineralogische Kring van Antwerpen en de Fluorescent Mineral Society in de Verenigde Staten. Op de duur raakte ik meer gefascineerd door de polarisatie-microscopen die gebruikt werden om mineralen te bestuderen, dan door de mineralen zelf.”

Niet verwonderlijk, want de verzamelaar, die als trainingscoördinator op Nyrstar werkt, heeft een passie voor techniek. En zijn honger naar kennis raakt naar eigen zeggen nooit gestild. “Ik ben van opleiding een A3, maar in 1966 ben ik begonnen met avondonderwijs en daar heb ik een heleboel cursussen gevolgd: kunstonderwijs, industriële wetenschappen, elektriciteit, digitale en analoge elektronica, talen, dieselmotoren, automechanica, lastechnieken, turbopropmotoren van vliegtuigen, ik heb een heel breed spectrum aan kennis. Vandaag ga ik nog altijd naar de avondschoon, al 54 jaar lang. Je kan zeggen dat ik een eeuwige student ben, ja. Op Nyrstar werken er nog oude stoomturbines van de jaren vijftig. Van het type dat je nog in de mijnmusea ziet, maar dan nog werkend. Ik ben mateloos geïnteresseerd in hoe dingen precies werken. Het is ongelofelijk wat ze destijds konden maken met de kennis van toen.”

Algengroei

Antieke microscopen liggen niet voor het oprapen, hoe vind je als verzamelaar nieuwe stukken voor de collectie? “Zoeken, zoeken en nog eens zoeken. Elke ochtend begint met het afspeuren van internetmarkten: veilingssites als eBay of Catawiki en zoekertjessites als

2020MER

Tijdens de lockdown hebben sommige mensen plots zeeën van tijd gehad om hun collectie op punt te zetten. In deze reeks portretteren we vijf Limburgers met een unieke verzameling.

ZOMERREEKS

De verzameling van Peltenaar Bart Verhaeren is normaal weggestopt in opbergkistjes, in een kamer waar zonlicht en vocht geen kans krijgen. Maar speciaal voor de foto heeft hij zijn collectie **antieke microscopen, spectroscopen en dradentellers** in de woonkamer uitgesteld.

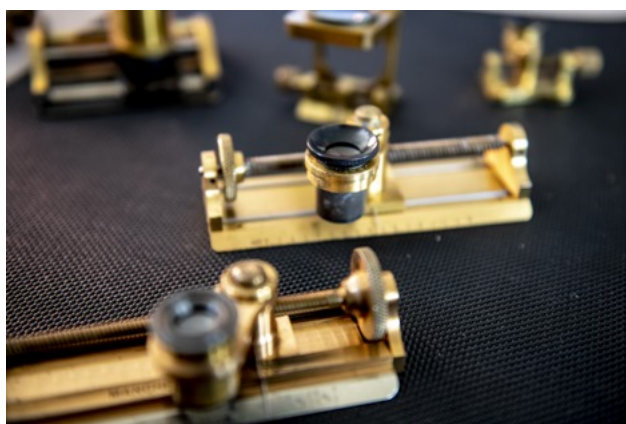
Uit passie voor de fijne mechaniek

Enkele spectro-meters uit de collectie.
FOTO BOUMEDIENE BELBACHIR

De speciale micro-telescoop van Davidson.
FOTO BOUMEDIENE BELBACHIR

Dradentellers werden gebruikt om de kwaliteit van katoen en linnen te meten in de textielindustrie.
FOTO BOUMEDIENE BELBACHIR

Marktplaats of 2dehands.be. Elke dag opnieuw. En dat online speuren doe ik soms meerdere keren per dag. En heel af en toe bots je dan op iets.”

Verhaeren heeft zijn eigen mening over zeldzaamheid. “Dat is een relatief begrip. Als je weet dat de grootste merken toch honderdduizenden microscopen hebben gemaakt, dan zijn er verschillende miljoenen geweest op de wereld. Die moeten vroeg of laat opduiken. Helaas zijn er wel veel vernield of stukgegaan in de loop der jaren. Microscopen moeten over het algemeen heel droog staan omdat de meeste lenzen vroeger gemaakt werden van fluoriet. Dat materiaal heeft één nadeel: als er vocht in komt, krijg je algengroei en worden de lenzen onbruikbaar. Voor wetenschappers moesten deze instrumenten natuurlijk piekfijn zijn, anders konden ze geen microscopisch onderzoek doen.”

Investering

Een goedkope hobby is het niet, dat verzamelen van antieke microscopen. “Vergeet niet dat het over antiek gaat, dan zit je al in een hogere prijsklasse. Prijzen variëren van enkele honderden euro’s voor een huis-, tuin- en keukenmodel tot meer dan 15.000 euro voor de topmicroscopen van het merk Culpeper. Voor een spectroscop, wat eigenlijk maar een klein voorwerp is, betaal je toch al snel 500 à 600 euro. Het is een dure hobby, maar ik zie het als een investering. Op de bank brengt spaargeld ook niks meer op. En het is maar zo duur als de gek ervoor wilt betalen, toch? Bij een online veiling denk ik eerst goed na over wat ik er aan wil spenderen en dat wordt mijn maximumbod. Een beetje uit zelfbescherming, want wie zich tijdens een veiling laat verleiden tot het spel van opbieden, betaalt op het eind veel meer dan hij zou willen. Het is al gebeurd dat ik naast voorwerpen heb gegrepen omdat ik mijn maximumbod niet een beetje wilde verhogen, maar ik troost me met de gedachte dat er altijd wel een nieuwe kans komt.”

Glassex

Waar we ook kijken in de woonkamer blinkt het messing en Duits zilver van zijn collectie, maar dat is hoogst uitzonderlijk. Verhaeren is een hele dag in de weer geweest om zijn collectie uit te stallen voor de foto bij deze reeks. “Ik bewaar al mijn instrumenten normaal in de bijhorende opbergdozen in een aparte kamer. Dat is de beste manier om ze te stockeren, want voortdurend in zonlicht staan is niet goed. Ik heb ze allemaal moeten nummeren zodat ik straks nog weet welke microscoop in welke kist moet (lacht). Heel af en toe haal ik er eentje uit zijn kistje om de mechaniek te bewonderen of om het toestel te poetsen met een beetje Glassex.”

De opbergkisten zijn pronkstukjes op zich, gemaakt van mahonie of eik en afgewerkt met fluweel aan de binnen-